

საქართველოს მთავრობის
დადგენილება N
2023 წლის ქ. თბილისი

კვერცხმდებელი ქათმის დაცვის მინიმალური მოთხოვნების
დამტკიცების შესახებ

მუხლი 1. სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსის 75-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, დამტკიცდეს თანდართული „კვერცხმდებელი ქათმის დაცვის მინიმალური მოთხოვნები“.

მუხლი 2. ეს დადგენილება, გარდა ამ დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-4 მუხლის პირველი და მე-6 პუნქტებისა, ამოქმედდეს**20???**

მუხლი 3. ამ დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტი ამოქმედდეს ...**20???** წლიდან??.

მუხლი 4. ამ დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-4 მუხლის მე-6 პუნქტი ამოქმედდეს**20??**

მუხლი 1.

1. „კვერცხმდებელი ქათმის დაცვის მინიმალური მოთხოვნები“ (შემდგომში - წესი) ადგენს კვერცხმდებელი ქათმის დაცვის მინიმალურ მოთხოვნებს.

2. ეს წესი არ ვრცელდება:

ა) საწარმოზე 350-ზე ნაკლები კვერცხმდებელი ქათმით;

ბ) საწარმოზე, სადაც ხორციელდება სანაშენე კვერცხმდებელი ქათმის გამოზრდა.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრულ საწარმოზე ვრცელდება „ფერმერული მიზნით შენახული ცხოველების დაცვის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 16 იანვრის N6 დადგენილებით განსაზღვრული შესაბამისი მოთხოვნები.

4. ამ წესის შესრულებაზე კონტროლს ახორციელებს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (შემდგომში - სამინისტრო) სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში - სააგენტო).

მუხლი 2.

1. ამ წესის მიზნებისათვის გამოყენებულ განმარტებებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) **კვერცხმდებელი ქათამი** - Gallus gallus სახეობის ქათამი, რომელმაც მიაღწია მომწიფების ვადას და ინახება კვერცხის წარმოებისთვის და არ არის განკუთვნილი სანაშენედ/ინკუბატორისათვის;

ბ) **საბუდარი** - ცალკეული ქათმისთვის ან ქათმების ჯგუფისთვის (ჯგუფური საბუდარი) განცალკევებული ადგილი კვერცხის დასადებად, რომლის იატაკის კომპონენტები არ შეიძლება შეიცავდეს მავთულის ბადეს, რომელსაც შეიძლება ფრინველები ეხებოდნენ;

გ) **ქვეშაგები** - ნებისმიერი ფხვიერი მასალა, რომელიც ქათმებს საშუალებას აძლევს დაიკმაყოფილონ თავიანთი ეთოლოგიური მოთხოვნილებები;

დ) **გამოსაყენებელი ტერიტორია** - არანაკლებ 30 სმ სიგანის ფართობი, არაუმეტეს 14%-იანი იატაკის დახრილობით, არანაკლებ 45 სმ-იანი სიმაღლით. საბუდრის ადგილები არ ითვლება გამოსაყენებელ ტერიტორიად.

2. ამ წესის მიზნებისთვის, ასევე გამოიყენება „ფერმერული მიზნით შენახული ცხოველების დაცვის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 16 იანვრის N6 დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-2 მუხლით განსაზღვრული განმარტებები.

მუხლი 3.

„ფერმერული მიზნით შენახული ცხოველების დაცვის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 16 იანვრის N6 დადგენილებით და ამ წესის დანართით „კვერცხმდებელი ქათმის დაცვასთან დაკავშირებული მოთხოვნები“ განსაზღვრულ შესაბამის მოთხოვნებთან ერთად, კვერცხმდებელი ქათმის მფლობელმა და მესაკუთრემ უნდა გამოიყენონ ასევე ამ მუხლის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული სისტემიდან ერთ-ერთი:

ა) ამ წესის მე-4 მუხლით განსაზღვრული ალტერნატიულ სისტემებთან დაკავშირებული მოთხოვნები;

ბ) ამ წესის მე-5 მუხლით განსაზღვრული გალიებთან დაკავშირებული მოთხოვნები.

მუხლი 4.

1. ამ მუხლით განსაზღვრული წარმოების ყველა ახლად აშენებული ან განახლებული წარმოების სისტემა და ყველა ასეთი სისტემა, რომელიც პირველად იქნა გამოყენებული, უნდა შეესაბამებოდეს სულ მცირე ამ მუხლის მე-2-მე-5 პუნქტებით განსაზღვრულ მოთხოვნებს.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული ყველა სისტემა აღჭურვილი უნდა იყოს ისე, რომ ყველა კვერცხმდებელ ქათამს ჰქონდეს:

ა) ან ხაზოვანი საკვებური, რომელითაც უზრუნველყოფილია არანაკლებ 10 სმ თითო ფრინველზე, ან წრიული საკვებური, რომელითაც უზრუნველყოფილია არანაკლებ 4 სმ თითოეულ ფრინველზე;

ბ) ან ავტომატური (უწყვეტი) საწყურებელი, რომელითაც უზრუნველყოფილია 2,5 სმ თითოეულ ქათამზე, ან წრიული საწყურებელი, რომელითაც უზრუნველყოფილია 1 სმ თითოეულ ქათამზე.

გარდა ამისა, სადაც გამოიყენება დვრილიანი საწყურებელი ან ჭიქები, ყოველ 10 ქათამზე უნდა იყოს სულ მცირე ერთი დვრილიანი საწყურებელი ან ჭიქა. იქ, სადაც საწყურებლებია დამონტაჟებული, არანაკლებ ორი ჭიქა ან ორი დვრილი უნდა იყოს ხელმისაწვდომი თითოეული ქათმისთვის;

გ) სულ მცირე ერთი საბუდარი ყოველ შვიდ ქათამზე. თუ გამოიყენება ჯგუფური საბუდარები, უნდა იყოს სულ მცირე 1 მ² საბუდარის სივრცე მაქსიმუმ 120 ქათმისთვის;

დ) ადეკვატური ქანდარა, ბასრი კიდეების გარეშე და არანაკლებ 15 სმ თითოეული ქათმისთვის. ქანდარა არ უნდა იყოს დამაგრებული ქვეშაგების ზემოთ; ქანდარებს შორის ჰორიზონტალური მანძილი უნდა იყოს არანაკლებ 30 სმ, ხოლო ჰორიზონტალური მანძილი ქანდარასა და კედელს შორის უნდა იყოს სულ მცირე 20 სმ;

ე) სულ მცირე 250 სმ² ქვეშაგებიანი ფართობი (თითოეულ ქათამზე), ქვეშაგები უნდა იკავებდეს მიწის/იატაკის ზედაპირის მინიმუმ მესამედს.

3. დანადგარების იატაკი უნდა იყოს აგებული ისე, რომ ადეკვატურად მოეჭიდოს თითოეული ფეხის წინ მიმართული კლანჭები.

4. ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებთან ერთად:

ა) თუ გამოიყენება გამოზრდის სისტემები, სადაც კვერცხმდებელ ქათმებს შეუძლიათ თავისუფლად გადაადგილდნენ სხვადასხვა დონეებს შორის:

ა.ა) არ უნდა იყოს ოთხ დონეზე მეტი;

ა.ბ) დონეებს შორის სიმაღლე უნდა იყოს სულ მცირე 45 სმ;

ა.გ) საკვებურები და საწყურებლები უნდა იყოს განაწილებული ისე, რომ უზრუნველყოფილი იქნეს თანაბარი ხელმისაწვდომობა ყველა ქათმისთვის;

ა.დ) დონეები ისე უნდა იყოს მოწყობილი, რომ თავიდან იქნეს აცილებული წვეთოვანი ვარდნა ქვემოთ დონეებზე.

ბ) თუ კვერცხმდებელ ქათმებს აქვთ წვდომა ღია ფართთან:

ბ.ა) უნდა არსებობდეს რამდენიმე ხერელი, არანაკლებ 35 სმ სიმაღლისა და 40 სმ სიგანისა და ვრცელდებოდეს შენობის მთელ სიგრძეზე, რომელიც პირდაპირ წვდომას ანიჭებს გარე ზონასთან; ნებისმიერ შემთხვევაში, 1 000 ფრთიან გუნდზე უნდა იყოს 2მ სიგრძის ღიობები;

ბ.ბ) ღია ფართი უნდა იყოს:

ბ.ბ.ა) ნებისმიერი დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად სიმჭიდროვისა და ნიადაგის მახასიათებლის შესაბამისი;

ბ.ბ.ბ) აღჭურვილი უამინდობისა და მტაცებლებისგან თავშესაფრით და, საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისი საწყურებლით.

5. თითოეულ კვადრატულ მეტრზე გამოსაყენებელ ტერიტორიაზე ფრინველის სიმჭიდროვე არ უნდა აღემატებოდეს ცხრა კვერცხმდებელ ქათამს. თუმცა, 2038 წლის 31 დეკემბრამდე?, სადაც გამოსაყენებელი ტერიტორია შეესაბამება

ხელმისაწვდომ ზედაპირს, დასაშვებია 12 კვერცხმდებელი ქათმის არსებობა იმ ფერმებისთვის, რომლებიც იყენებენ ამ სისტემას **2025 წლამდე??**.

6. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული მინიმალური მოთხოვნები ვრცელდება ყველა ალტერნატიულ სისტემაზე **2033 წლის 1 იანვრიდან??**

მუხლი 5.

ამ მუხლით განსაზღვრული ყველა გალიის სისტემა უნდა აკმაყოფილებდეს სულ მცირე შემდეგ მოთხოვნებს:

ა) კვერცხმდებელ ქათმებს უნდა ჰქონდეთ:

ა.ა) არანაკლებ 750 სმ² გალიის ფართობი თითოეულ ქათამზე, საიდანაც გამოსაყენებელი ტერიტორია შეადგენს 600 სმ²-ს; გალიის სიმაღლე, გარდა გამოსაყენებელი ტერიტორიის ზემოთ, უნდა იყოს სულ მცირე 20 სმ თითოეულ წერტილში და არცერთ გალიას არ უნდა ჰქონდეს 2000 სმ²-ზე ნაკლები საერთო ფართობი;

ა.ბ) საბუდარი;

ა.გ) ქვეშაგები ისეთი, რომ შესაძლებელი იყოს ჩანისკარტება და დაკაწვრა;

ა.დ) თითოეულ ქათამზე შესაბამისი ქანდარა არანაკლებ 15 სმ;

ბ) უზრუნველყოფილი უნდა იყოს საკვებურით, რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას შეუზღუდავად. მისი სიგრძე უნდა იყოს არანაკლებ 12 სმ გამრავლებული ქათმების რაოდენობაზე გალიაში;

გ) თითოეულ გალიას უნდა ჰქონდეს გუნდის ზომის შესაბამისი სასმელი სისტემა; სადაც თითოეული ქათმისთვის სულ მცირე ორ დვრილიანი საწყურებელი ან ორი ჭიქა უნდა იყოს ხელმისაწვდომი;

დ) ქათმების ინსპექტირების, ჩასმისა და დეპოპულაციის გასაადვილებლად, გალიების იარუსებს შორის გასავლელი უნდა იყოს არანაკლებ 90 სმ სიგანის, ხოლო შენობის იატაკსა და გალიების ქვედა იარუსს შორის უნდა იყოს არანაკლებ 35 სმ სივრცე;

ე) გალიები აღჭურვილი უნდა იყოს კლანჭების დასამოკლებელი აღჭურვილობით.

მუხლი 6.

საწარმო, რომელზეც ვრცელდება ამ წესის მოქმედების სფერო, ექვემდებარება ავტორიზაციას სააგენტოს მიერ და ენიჭება უნიკალური ნომერი, რომელიც იქნება საშუალება ადამიანთა მოხმარებისთვის ბაზარზე განთავსებული კვერცხის მიკვლევადობისათვის.

მუხლი 7.

ყოველი წლის 31 აგვისტომდე სააგენტო სამინისტროს წარუდგენს წინა წლის წლიურ ანგარიშს მის მიერ განხორციელებული ინსპექტირების შესახებ ამ წესის მოთხოვნებთან შესაბამისობის შესამოწმებლად. ანგარიშს თან უნდა ახლდეს გამოვლენილი შეუსაბამობებიდან ყველაზე სერიოზული შეუსაბამობ(ებ)ის ანალიზი და ეროვნული სამოქმედო გეგმა, რათა თავიდან იქნას აცილებული ან შემცირდეს მათი წარმოშობა მომდევნო წლებისთვის.

დანართი

კვერცხმდებელი ქათმის დაცვასთან დაკავშირებული მოთხოვნები

„ფერმერული მიზნით შენახული ცხოველების დაცვის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 16 იანვრის N6 დადგენილების დანართი N1-ით „ფერმერული მიზნით შენახული ცხოველების დაცვასთან დაკავშირებული მოთხოვნები“ განსაზღვრული შესაბამისი მოთხოვნების გარდა, გამოიყენება შემდეგი მოთხოვნები:

1. ყველა ქათამი უნდა შემოწმდეს მფლობელის ან ქათმებზე პასუხისმგებელი პირის მიერ დღეში ერთხელ მაინც.
2. ხმაურის დონე უნდა იყოს მინიმუმამდე დაყვანილი. თავიდან უნდა იქნას აცილებული მუდმივი ან მოულოდნელი ხმაური. ვენტილატორები, კვების დანადგარები ან სხვა აღჭურვილობა უნდა დაპროექტდეს, განთავსდეს, ფუნქციონირებდეს და მოვლილი იქნეს ისე, რომ მათ გამოიწვიონ მინიმალური ხმაური.
3. ყველა შენობას უნდა ჰქონდეს განათების საკმარისი დონე იმისათვის, რომ ყველა ქათამს შეძლოს ერთმანეთის გარკვევით/მკაფიოდ დანახვა, ვიზუალურად გარემოს

აღქმა და ნორმალური აქტივობის შენარჩუნება. სადაც არის ბუნებრივი განათება, სინათლის დიოზები ისე უნდა იყოს მოწყობილი, რომ განათება თანაბრად გადანაწილდეს.

შეგუების პირველი დღეების შემდეგ განათების რეჟიმი უნდა იყოს ისეთი, რომ თავიდან იქნეს აცილებული ჯანმრთელობისა და ქცევითი პრობლემები. შესაბამისად, ის უნდა მიჰყვეს 24-საათიან რიტმს და მოიცავდეს სიბნელის ადეკვატურ უწყვეტ პერიოდს, რომელიც გრძელდება, ჩვენების მიხედვით, დაახლოებით დღის მესამედი, რათა ქათმებმა დაისვენონ და თავიდან აიცილონ ისეთი პრობლემები, როგორცაა იმუნოდეპრესია და თვალის ანომალიები. საკმარისი ხანგრძლივობის ბინდი უნდა იყოს უზრუნველყოფილი სინათლის ჩაქრობისას, რათა ქათმები დაბინავდნენ შემფოთებისა ან დაზიანების გარეშე.

4. შენობების ის ნაწილები, აღჭურვილობა ან ჭურჭელი, რომლებიც კონტაქტშია ქათმებთან, რეგულარულად უნდა დასუფთავდეს და დაექვემდებაროს დეზინფექციას და ნებისმიერ შემთხვევაში, ყოველი დეპოპულაციის შემდეგ და ქათმების ახალი პარტიის ჩასმამდე. ვიდრე გალიები დაკავებულია, ზედაპირები და ყველა აღჭურვილობა უნდა იყოს დამაკმაყოფილებლად სუფთა მდგომარეობაში.

გამონაყოფები უნდა მოსცილდეს იმდენჯერ, რამდენჯერაც საჭიროა და მკვდარი ქათმები გამოტანილი უნდა იქნეს ყოველდღე.

5. გალიები უნდა იყოს სათანადოდ აღჭურვილი ქათმების გაქცევის თავიდან ასაცილებლად.

6. ქათმების სამყოფელი, რომელიც შედგება გალიების ორი ან მეტი იარუსისგან, უნდა ჰქონდეს მოწყობილობა ან უნდა იქნას მიღებული შესაბამისი ზომები, რათა შესაძლებელი იყოს ყველა იარუსის უპრობლემოდ შემოწმება და ადვილად ქათმების გამოყვანა/მოცილება.

7. გალიის კარის დიზაინი და ზომები უნდა იყოს ისეთი, რომ ზრდასრული ქათმის გამოყვანა შესაძლებელი იყოს ზედმეტი ტანჯვისა და დაზიანების გარეშე.

8. აკრძალულია ყველა სახის დასახიჩრება. თუმცა, ბუმბულზე ჩანისკარტება და კანიბალიზმის თავიდან ასაცილებლად, სააგენტოს შეუძლია გასცეს ავტორიზაცია ნისკარტის წვერის მოჭრაზე, იმ პირობით, რომ ეს განხორციელდება კვალიფიციური პერსონალის მიერ 10 დღეზე ნაკლები ასაკის წიწილების, რომლებიც განკუთვნილია კვერცხდებისათვის.

